

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหาและความสำคัญของเรื่อง

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ปรากฏว่า ทหารได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างสูง โดยหลายครั้งเป็นการเข้ามาแทรกแซงโดยตรง กล่าวคือได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ปกครองบริหารประเทศด้วยตนเอง ซึ่งถ้าจะดูจากระยะเวลาที่ทหารได้เข้ามาเป็นผู้ปกครองบริหารประเทศโดยอาศัยกำลังกองทัพ เข้ายึดอำนาจการปกครอง จะพบว่ามียุทธศาสตร์มากกว่าการเข้าบริหารประเทศโดยนักการเมืองพลเรือน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย และในบางช่วงแม้จะมีผู้ปกครองบริหารประเทศเป็นนักการเมืองพลเรือนก็ตาม แต่ทหารก็ยังคงเป็นองค์กรที่มีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง รวมทั้งยังมีส่วนเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองอีกด้วย

ปรากฏการณ์ดังกล่าว เป็นผลทำให้ทหารถูกมองว่าเป็นผู้ที่มีความคิดทางการเมืองแบบเผด็จการ และยังเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทหารเองก็เป็นตัวนำหลักในการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 ภาพพจน์ของทหารในสายตาของคนทั่วไป เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในระยะหลังจากพวกเผด็จการที่พยายามจะทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (ซึ่งในสาระแล้วประเทศอาจจะยังไม่มี การปกครองที่เป็นแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า ได้มีการพัฒนาเข้าใกล้ความเป็นระบอบประชาธิปไตยมากกว่าในยุคก่อน ๆ) โดยใช้กำลังเป็นเครื่องมือในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองการปกครอง มาเป็นผู้ที่ประคับประคองการปกครองทางรัฐสภาโดยตัวแทนของประชาชนเอาไว้ตั้งแต่ช่วงสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นต้นมา ดังเช่น ศ.ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้สรุปไว้ว่า "ไม่มีครั้งใดในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่คณะทหารจะมีความเชื่อมั่นในตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพ ทั้งทางด้านการปฏิบัติการทางทหาร และทั้งทางด้านการเมืองมากไปกว่าคณะทหารไทยในขณะนี้"¹ การเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของทหารในลักษณะดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดความเชื่อว่า "การเมืองไทยในอนาคตนั้น ถ้าเกิดความวุ่นวายระส่ำระสายแล้ว ทหารก็คงจะไม่ใช้วิธีการทำรัฐประหารแบบเก่าอีก"² แต่จะใช้วิธีการกดดันเรียกร้องแทน ในที่สุดความเชื่อมั่นว่า ทหารจะอยู่ในกรมกองเป็นทหารอาชีพ ผู้ให้การสนับสนุนรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชน และใช้วิธีการตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยในการเปลี่ยนแปลงหรือผลักดันนโยบายก็ต้องสิ้นสุดลง เมื่อมีการทำการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ขึ้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535 โดยมี พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย อุดกระชากให้การพัฒนาการเมืองไปสู่การมีสถาบันทหารอาชีพที่เข้มแข็ง ยอมตนเป็นฐานอำนาจให้กับรัฐบาลพลเรือนที่ชอบธรรมต้องสะดุดหยุดลงอีกครั้งหนึ่ง³

---

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, "กองทัพกับการพัฒนาทางการเมืองไทย," ระบบทหารไทย : บทศึกษากองทัพในบริบทสังคม-การเมือง (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2530), หน้า 199.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 199-200.

³ กนลา สุขพานิช-ชนทปราบ, "ทหารกับการเมืองไทย : ความสัมพันธ์ระหว่าง "ทหารพลเรือน" ประชาธิปไตยและความมั่นคงแห่งชาติ," วารสารสังคมศาสตร์ 1, 2 (มีนาคม-กรกฎาคม 2533) : บทบรรณาธิการ.

การกระทำดังกล่าวของคณะ รสช. (คณะทหาร) เป็นเหตุการณ์ที่อยู่เหนือความคาดคิดของทุกฝ่ายที่เห็นว่า ทหารไทยเป็นทหารอาชีพอย่างแท้จริงแล้ว⁴ เท่ากับแสดงให้เห็นว่าทหารไม่ได้มีความต้องการให้มีขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้กว้างขวางออกไป⁵ ซึ่งขัดกับกระแสการเมืองของโลกปัจจุบันที่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้แพร่กระจายไปทั่ว แม้แต่ประเทศที่มีการปกครองระบอบสังคมนิยมบางประเทศยังหันมาปกครองในระบอบประชาธิปไตยแทน

ในสังคมไทยนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนับว่าเป็นการปกครองที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยทั่วไปว่า เป็นการปกครองที่ดีที่สุด เหมาะสมกับสังคมไทยมากที่สุด รวมทั้งทหารที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยวิธีปฏิวัติรัฐประหารทุกคณะเองต่างก็ประกาศยอมรับว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดีและมักจะให้คำมั่นสัญญากับประชาชนว่าจะนำประเทศไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงต่อไปด้วย

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่า ในขณะที่ทหาร (ส่วนใหญ่จะเป็นทหารบก) ได้ใช้กำลังในการเข้ายึดอำนาจการปกครอง โดยอ้างว่า เพื่อล้างคราบสกปรกทุจริตของรัฐบาลชุดก่อนบ้าง หรือเพื่อสร้างประชาธิปไตยอย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นในประเทศบ้าง สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะทหารต้องการเป็นประชาธิปไตยจริงหรือไม่ การเลือกศึกษานายทหารซึ่งเป็นนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบกนับว่าน่าสนใจศึกษามากที่สุด เนื่องจากนายทหารเหล่านี้เป็นนายทหารในระดับกลาง

⁴ ตัวอย่างเช่น ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ, มติชนสุดสัปดาห์, ปีที่ 12 ฉบับที่ 584

(1 พฤศจิกายน 2534) : 11-13.

⁵ สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 216.

ชั้นห้วกะทิกของกองทัพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการกระทำให้การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหาร โดยการใช้กำลังประสบความสำเร็จ^๑ จุดที่ควรจะทำการศึกษาวิจัยคือนายทหารเหล่านี้มีความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างไร อันจะทำให้สามารถคาดเดาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของทหารได้ต่อไปว่าจะให้การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมที่จะแสดงออกนั้นมักจะมีรากฐานมาจากความคิดและการยอมรับในคุณค่านั้น ๆ เป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ามีความคิดและการยอมรับว่าในการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ย่อมจะมีพฤติกรรมที่สนับสนุนสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้ทราบถึงรากฐานทางการเมืองของนายทหารที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญของกองทัพในอนาคต และในอดีตที่ผ่านมา นายทหารเหล่านี้ก็เป็นส่วนสำคัญในการปฏิวัติรัฐประหารด้วย ว่ามีความคิดและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร อันจะทำให้สามารถคาดเดาแนวโน้มของการเข้าเป็นมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารได้ในอนาคตว่าจะ เป็นไปในลักษณะใด

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการสอนทั้งในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และหลักสูตรหลักประจำของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกกว่า มีผลกระทบต่อความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ อย่างไร
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่า สถาบันการศึกษาชั้นต้นของนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ จะมีผลกระทบต่อความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่าอายุของนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำจะผลกระทบต่อความคิดทางการเมือง และการยอมรับระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่า การปฏิบัติงานในสายงานที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อความคิดทางการเมือง และการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำหรือไม่ อย่างไร

5. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่าประสบการณ์การทำงานของนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำจะมีผลกระทบต่อความคิดทางการเมือง และการยอมรับระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พันเอกรินทร์ แทบประสิทธิ์⁷ ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 69 จำนวนทั้งสิ้น 269 คน ผลการวิจัยพบว่า นายทหารส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง และปัจจัยทางด้านสาขาวิชาความ

---

⁶ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้า 209-210.

⁷ รินทร์ แทบประสิทธิ์, "ความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารบกไทย และผลกระทบต่อการปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือน : ศึกษาเฉพาะกรณีนายทหารนักเรียนโรงเรียนหลักสูตรประจำชุดที่ 69" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร). โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง, 2534), หน้า 3-4.

สัมพันธ์เชิงครอบครัว ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือนที่แตกต่างกันไม่เป็นผลทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารเหล่านี้ แต่เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามการศึกษาเพิ่มเติมกลับพบว่าทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยยังสรุปได้ว่า นายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 69 ส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นว่า การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นพื้นฐานที่ทำให้การปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือนมีประสิทธิภาพ และยังเห็นด้วยต่อบทบาทงานด้านกิจการพลเรือนของกองทัพบก และความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยยังทำให้เกิดความแตกต่างต่อทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารเหล่านี้ด้วย แต่ไม่ว่าจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับใดก็ตาม นายทหารเหล่านี้จะมีพฤติกรรมในการปฏิบัติภารกิจด้านกิจการพลเรือนในระดับสูง (บ่อยครั้ง) ใกล้เคียงกัน

น.ท. สุรพาสน์ ทัทภมาน ร.น.^๘ ได้ทำการวิจัยโดยศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพัน ของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งนายทหารเหล่านี้ทำให้เป็นผู้บังคับหน่วยกำลังรบ และเป็นมันสมองของกองทัพ ดังนั้นในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารจึงมักจะมีทหารในระดับนี้ เข้ามามีบทบาท เกี่ยวข้องด้วยจำนวนมาก ผลของการวิจัยสรุปว่า ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศยังคงมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมมากกว่าแบบเสรีนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มนายพันที่เคยมีบทบาททางการเมืองมาในอดีต คือ นายพันทหารบก จะ

---

^๘สุรพาสน์ ทัทภมาน, "ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 147.

ยังมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมอยู่มากกว่านายพันของกองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

สนธิ จรอนันต์⁹ ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายเรือ อันเกิดจากกระบวนการอบรม และการเรียนรู้ทางการเมืองว่า เป็นอุปสรรคหรือเอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ โดยอาศัยตัวแปรคือระดับการศึกษา อาชีพบิดา ภูมิลำเนา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรือประจำปีการศึกษา 2521 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 5 จำนวน 513 คน มีทัศนคติทางการเมืองทั้งแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตยรวมอยู่ในคนเดียวกัน แต่มีความโน้มเอียงไปทางอำนาจนิยมมากกว่า และระดับการศึกษา อาชีพบิดา รวมทั้งภูมิลำเนาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในทัศนคติทางการเมือง แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนนายเรือที่มีฐานะปานกลางลงมาจะมีทัศนคติทางการเมืองที่โน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมสูงกว่านักเรียนนายเรือที่มีฐานะสูง แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย

เรืออากาศโท บุญชาติ พรหมพูล¹⁰ ได้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย โดยศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศประจำปีการศึกษา 2520 ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 689 คน พบว่า นักเรียนนายเรือ

---

⁹สนธิ จรอนันต์, "การอบรมและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรือไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า ช-ค.

¹⁰บุญชาติ พรหมพูล, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 180.

อากาศเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นแบบอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย เป็นกลุ่มที่ยอมรับอำนาจและนิยมการใช้อำนาจ ทัศนคติแบบอำนาจนิยมมีอยู่ในนักเรียนนายเรืออากาศจริง แต่ในเวลาเดียวกันทัศนคติแบบประชาธิปไตยก็มีอยู่ในนักเรียนเหล่านี้ด้วยเช่นกัน โดยระดับความมากน้อยของทัศนคติแบบอำนาจนิยมของนักเรียนเหล่านี้มิได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับชั้นเรียน หรือการประกอบอาชีพเป็นทหารของบิดามารดาแต่อย่างใด

ร้อยโทหญิง ทรรคนีย์ ปัจจุสานนท์¹¹ ได้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย โดยผู้วิจัยได้พยายามที่จะแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จปร. ว่ามีอยู่อย่างไร และจะก่อให้เกิดทัศนคติทางการเมืองที่เป็นเผด็จการอย่างไรบ้าง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นเผด็จการมากกว่าทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมเรียนรู้ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั่นเอง

จากการสำรวจผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาข้างต้นแล้วนั้น จะพบว่า ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ ทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจ และการเรียนรู้ทางการเมืองของนายทหารที่กำลังศึกษาทางการทหารอยู่ และผลจากการวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่านายทหารส่วนใหญ่จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงเห็นว่า ควรจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของนายทหารในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำ และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) ซึ่งมีการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์อื่น ๆ

---

¹¹ทรรคนีย์ ปัจจุสานนท์, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า ค.

โดยคณาจารย์ซึ่งเป็นนักวิชาการพลเรือนจะทำให้นายทหารเหล่านั้นมีความคิดทางการเมือง และการยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นไปในรูปแบบที่แตกต่าง จากการวิจัยที่ผ่านมาแล้วหรือไม่อย่างไร

นิยามศัพท์

ความคิดทางการเมือง หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลใด บุคคลหนึ่งหรือมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารการปกครองประเทศ

การยอมรับ หมายถึง การเห็นถึงคุณค่า ความสำคัญว่าเหมาะสมในการนำมายึดถือปฏิบัติ

นักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ หมายถึง นายทหารผู้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรหลักประจำของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 200 นาย

นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) หมายถึง นายทหารที่ได้รับการคัดเลือก เข้าศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง กองทัพบกประจำปีการศึกษา 2534 จำนวน 30 นาย

สมมติฐานในการศึกษา

1. นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) จะมีความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการยอมรับระบอบประชาธิปไตยมากกว่านักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ

2. นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ ซึ่งจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจะมีความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาและนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.)

3. นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำที่มีอายุน้อยจะมีความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยในระดับสูงกว่านักศึกษาและนักเรียนที่มีอายุมาก

4. นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำที่ปฏิบัติงานในสายงานแตกต่างกัน จะมีความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกันด้วย

5. นายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน จะมีความคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่างกันด้วย

ระเบียบวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยนี้เพื่อให้เกิดความตรง และมีความเที่ยงในการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยอาศัยการสำรวจ 2 ด้าน คือ การสำรวจเอกสาร (document surveys) และการสำรวจสนาม (field surveys) ประกอบกันคือ

1. การสำรวจเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัยจาก หนังสือ ตำรา เอกสาร ผลงานการวิจัย บทความ ซึ่งสามารถค้นคว้าได้จากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องสมุด เพื่อนำมาวิเคราะห์ เนื้อหาจากเอกสารตามข้อเท็จจริงก่อนที่จะทำการสำรวจสนามต่อไป

2. การสำรวจสนาม เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-experimental Design) แบบตัดขวาง (cross-sectional design) คือ การวิจัยโดยการเก็บข้อมูลจากสนามเพียงครั้งเดียว แล้วนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวิเคราะห์ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมาได้ต่อไป

การเก็บข้อมูลจากสนาม ใช้การออกแบบสอบถาม (questionnaires) ที่ได้ทดสอบความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) แล้วไปสอบถามตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง และต้องการจากประชากรวิจัย (research population) และกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ นักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ปีการศึกษา 2534 จำนวน 200 นาย และนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ปีการศึกษา 2534 จำนวน 30 นาย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวัดทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำและนายทหารที่ศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นแบบคำถามเปิดและคำถามปิด โดยจะสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเน้นตัวแปรได้แก่ หลักสูตร ภูมิลำเนา อายุ สถานประกอบการศึกษา สายงานที่แตกต่างกัน และประสบการณ์การทำงาน

ส่วนที่สอง เป็นแบบคำถามปิดทั้งหมด โดยจะสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาจัดระดับความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวัดทัศนคติทางการเมือง จากแบบสอบถามส่วนที่สองนั้น จะใช้วิธีแบบไลเคิร์ตสเกล (Likert's Scale) กล่าวคือ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการจะศึกษา คือทัศนคติทางการเมือง โดยข้อความแต่ละข้อความจะมีทางเลือกตอบได้ 5 ทาง ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถ้าตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้ 5 คะแนน เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่แน่ใจได้

3 คะแนน ไม่เห็นด้วยได้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งได้ 1 คะแนน สำหรับคำถามที่สนับสนุนสมมติฐาน แต่ถ้าเป็นคำถามที่ปฏิเสธสมมติฐานคะแนนที่ได้จะอยู่ในทางสับสน คือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน ไม่เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่แน่ใจ 3 คะแนน เห็นด้วย 2 คะแนน และเห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเอง (self-administered questionnaire) และวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (mailed questionnaire)

เมื่อได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสรุปบรรยายการกระจายตัวแปรเดียว (univariate distribution) หรือการกระจายความถี่ (frequency distribution) โดยการใช้แผนภูมิทางสถิติ เช่น ค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) ค่ามัธยฐาน (median) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อบรรยายชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติเบื้องต้นของประชากร

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของประชากร หรือระหว่างตัวแปรตามที่ได้กำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์และพิสูจน์ทดสอบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ค้นพบนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่แท้จริงหรือไม่ต่อไป โดยละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะปรากฏอยู่ในบทที่ 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เนื่องจากสมมติฐานที่กำหนดไว้เป็นลักษณะของการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังนั้นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยนี้คือ

1. ประโยชน์ทางด้านวิชาการและการเรียนการสอน ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของทหาร การประเมินการเรียนการสอนในหลักสูตรทั้งสองของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างข้อมูลในการเรียนเกี่ยวกับทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และการเมืองการปกครอง

2. ประโยชน์ทางด้านนโยบายการปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับเปลี่ยนหลักสูตรเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของโรงเรียน

เสนาธิการทหารบกได้

3. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตยของทหาร จะช่วยเพิ่มเติมข้อมูลในการพิจารณาถึงแนวโน้มในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหารในอนาคตได้เป็นอย่างดี

วิธีการเสนอเรื่อง

เพื่อให้เนื้อหาของเรื่องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ไปอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ เรียงลำดับก่อนหลัง ผู้ศึกษาวิจัยจึงแบ่งการนำเสนอออกได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นบทที่รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของการศึกษาวิจัยนี้ จะกล่าวถึงสภาพของปัญหาและความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ในการศึกษา การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยามศัพท์ สมมติฐานในการศึกษา ระเบียบวิธีในการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการเสนอเรื่อง

บทที่ 2 จะเป็นขอบเขตการศึกษาวิจัยจึงจะกล่าวถึง แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องทหารกับการเมือง ประชาธิปไตยและทัศนคติทางการเมือง

บทที่ 3 เพื่อให้เข้าใจถึงรายละเอียดของการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และหลักสูตรของโรงเรียนเสนาธิการทหารบกว่ามีรายละเอียดของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร

บทที่ 4 จะเป็นบทที่เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยว่าผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยใคร และอย่างไรบ้าง

บทที่ 5 เป็นการนำเสนอผลการวิจัย การวิเคราะห์ถึงความคิดทางการเมืองและการยอมรับระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) และนักเรียนนายทหารหลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

บทที่ 6 เป็นการสรุปผลการวิจัย และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา